

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA

REV.BR.5/2021

Vrhovni sud Kosova, u veću sudske komisije, Nenad Lazić, predsednik veća, Shukri Sylejmani i Muhamet Rexha, članovi veća, u pravnoj stvari tužilja M. B., L. B., N. B.1, N. B.2, N. B.3, N. B.4, M. B. i Z. B., svi iz P., koje po punomoćju zastupa advokat Hysen Ibishi iz P., protiv tuženih Vlada Kosova – Ministarstvo infrastrukture, sa sedištem u Prištini i Opština Peć, sa sedištem u Peći, koje zastupaju ovlašćeni zastupnici, po predmetu spora radi naknade štete na ime faktičke eksproprijacije, odlučujući po reviziji prvotuženog podnetoj protiv presude Apelacionog suda Gž.br. 110/18 od 21.09.2020. godine, na sednici veća održanoj dana 28.04.2022.godine, doneo je

P R E S U D U

ODBIJA SE kao neosnovana revizija prvotuženog, podneta protiv presude Apelacionog suda Gž.br. 110/18 od 21.09.2020. godine.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Peći P. br.337/13 od 14.12.2017. godine u stavu 1. dispozitiva, usvojen je kao osnovan tužbeni zahtev tužilaca M. B., L. B., N. B.1, N. B.2, N. B.3, N. B.4, M. B. i Z. B., svi iz P.

Stavom 2. dispozitiva, obavezan je prvotuženi Ministarstvo infrastrukture, sa sedištem u Prištini, da tužiocima na ime naknade materijalne štete, zbog samovlasnog zauzimanja dela od 200 m² nepokretnosti, koja je označena kao KP.br. ..., po kulturi livada prve klase, površine 550 m², po posedovnom listu br. ..., KZ Peć, koja je sada po sudskom veštačenju po kulturi tranzitni put imena „Gani Daci“, a na skici terena je označen crvenom bojom i sledećih je dimenzija: sa severne strane puta u faktičkoj dužini od 17,63 m (prema skici od tačke 5 do tačke 1); na istočnoj strani u katastarskoj širini (od tačke 1 do tačke 2); na južnoj strani u dužini od 14,4 m (od tačke 2 do tačke 8) i na zapadnoj strani u dužini od 18,60 m (od tačke 8 do tačke 5), gde je reč o ukupnoj površini od 200 m², koja se koristi kao putni pravac (asfalt i bankine) a na terenu predstavlja istočnu stanu, iznos od 17.918,00 evra, a na ime izguljene dobiti, iznos od 3.584 evra, odnosno 21.502,00 evra ukupno, sa kamatom od 7%, koja se ima obračunati od dana izveštaja o vrednosti nepokretnosti, odnosno od 13.08.2018. godine, a pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Stavom 3. izreke, drugotužena Opština Peć je obavezana da tužiocima na ime materijalne štete zbog samovlasnog zauzeća nepokretnosti u površini od 80 m², koja je

površina deo kat. Parcele broj .../14, po kulturi livada prve klase, površine 550 m², po posedovnom listu broj ..., KZ Peć, koja je trenutno po sudskom veštačenju po kulturi put, imena „Zhuj Selmani“, koji je na skici terena označen zelenom bojom a prostire se na severozapadnom delu parcele tužilaca i sledećih je dimenzija; u faktičkoj dužini od 29,60 m (od tačke 4 do tačke 3), potom u dužini od 11,48 m (od tačke 3 do tačke 2), pa se nastavlja u dužini od 18,11 m (od tačke 2 do tačke 1), te potom u dužini od 13,33 m (od tačke 1 do tačke 12), pa potom nastavlja (od tačke 12 do tačke 484), zatim u dužini od 18,37 m (od tačke 484 do tačke 494), zatim u dužini od 14,36 m (od tačke 494 do tačke 471), u dužini od 34,83 m (od tačke 471 do tačke 4), gde je reč o površini od 80 m², koja se koristi kao put „Zhuj Selmani“, iznos od 7.167,02 evra i na ime izgubljene dobiti iznos od 1.433,06 evra, odnosno 8.600,08 evra ukupno, sa kamatom od 7% od dana procene vrednosti imovine, odnosno od 13.08.2017. godine, pa do konačne isplate, a u roku od 15 dana od dana pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Stavom četvrtim dispozitiva, obavezani su tuženi da na ime naknade štete zbog gubitka vrednosti preostalog dela od 270 m², kat. parcele br. ..., koji je zbog položaja u prostoru i površine postao nepogodan za upotrebu, solidarno nadoknade štetu u iznosu od 24.189,03 evra, te na ime izgubljene dobiti iznos od 4.838,04 evra, odnosno 29.027,07 evra ukupno, sa kamatom od 7% od dana izveštaja o vrednosti imovine, odnosno od 13.08.2017. godine, a sve to u roku od 15 dana od dana pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Stavom petim dispozitiva, obavezani su tuženi da tužiocima isplate troškove postupka u iznosu od 5.125,00 evra u roku od 15 dana od dana pravnosnažnosti presude, pod pretnjom prinudnog izvršenja.

Na ovu su presudu podneli žalbe tuženi, a Apelacioni je sud Kosova odlučujući po istima, našao da žalbe nisu osnovane, te ih je presudom Gž.br. 110/18 od 21.09.2020. godine, odbio, a presudu Osnovnog suda u Peći P.br. 337/13 od 14.12.2017. godine, potvrdio.

Protiv pravnosnažne presude Apelacionog suda Gž.br. 110/18 od 21.09.2020. godine, reviziju je podneo prvotuženi, zbog bitnih povreda odredbi ZPP-a i pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom kao u istoj. Na reviziju je odgovorio drugotuženi.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 215 Zakona o parničnom postupku, Vrhovni sud je našao da je revizija prvotuženog neosnovana.

Prema podacima iz spisa predmeta proizilazi sledeće činjenično stanje:

U opštem interesu, u toku 2003. godine, uz učešće italijanskog KFOR-a, bez saglasnosti tužilaca, na delu nepokretnosti čiji su vlasnici u delu od po 1/8, a koja je označena kao KP. br. 4533/14, po kulturi livada prve klase, površine 550 m² izgrađen je put.

Veštak geodetske struke je nakon uviđaja na licu mesta odredio mere i granice, te položaj u prostoru dela nepokretnosti ..., koji je izuzet iz faktičke državine tužilaca i pretvoren u put. Prema nalazu istog veštaka, reč je o delu od 280 m² sa koordinatama kao u veštačenju. Prema nalazu veštaka saobraćajne struke, put o kome je reč nalazi se na ulazu u grad Peć i povezuje magistralu Priština – Peć, sa ulazom u grad Peć i regionalni put Mitrovica – Peć (R 101) na ulazu u grad Peć, odnosno počinje od magistrale Priština – Peć na ulazu u grad (u blizini carinskog terminala u Peći) i povezuje regionalni put Mitrovica – Peć na ulasku u grad sa kružnim tokom, koji povezuje ovaj put sa regionalnim putem R-106. Prema nalazu istog veštaka, reč je o putu koji se nalazi pod upravom Ministarstva infrastrukture ,odnosno kategorije se kao regionalni put, dok je jedan deo predmetne nepokretnosti pretvoren u nekategorisani put i pod upravom je Opštine peć. Prema izveštaju sačinjenom od strane procenjivača vrednosti nepokretne imovine, vrednost predmetne kat. parcele je 89,59 po m², odnosno 49.274,00 evra, ukupno. Izgubljena dobit zbog ne korišćenja predmetne nepokretnosti je 20% vrednosti, odnosno 9.855,00 evra.

Ovim je veštačenjima prvostepeni sud poklonio veru, te na osnovu istih utvrdio kako deo predmetne nepokretnosti koji je faktički ekspropriisan, te korisnika eksproprijacije,

tako i visinu pravične naknade za štetu koju su tužioci pretrpeli usled faktičke eksproprijacije, pa je doneo presudu kojom je usvojio tužbeni zahtev i odlučio na način kako je navedeno.

Stanovište prvostepenog suda je prihvaćeno i od Apelacionog suda ,prilikom odlučivanja po žalbama tuženih.

Odlučujući po podnetoj reviziji,Vrhovni sud je našao da nema bitnih povreda iz člana 215 Zakona o parničnom postupku na koje Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti, a pozivanje u reviziji na nedostatak pasivne legitimacije na strani prvotužene nije osnovano, a iz razloga koje je već naveo prvostepeni sud pozivajući se na nalaz i mišljenje veštaka saobraćajne stuke, a koji su prihvatljivi i za Vrhovni sud.

Polazeći od navedenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su usvojili zahtev tužilaca za isplatu novčane naknade za faktičku eksproprijaciju parcele koja je u susvojini tužilaca, ocenivši da u situaciji kada je zemljište faktički privедено nameni, te nije moguć njegov povraćaj u državinu prethodnog vlasnika (korisnika) niti je moguće da ostvari naknadu u drugom postupku jer formalne eksproprijacije nije bilo, jedina mogućnost pravne zaštite postoji kroz institut faktičke eksproprijacije.

U članu 1. stav 1. Protokola za evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava propisano je da svako fizičko i pravno lice ima pravo na nesmetano uživanje svoje imovine i da niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom i opštim načelom međunarodnog prava. Stavom 2. istog člana propisano je da prethodne odredbe ni na koji način neće uticati na pravo države da primenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulisala korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima ili da bi obezbedila naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni.

Članom 46 Ustava Republike Kosovo garantuje se pravo na imovinu, a stavom 3 istog člana da „Niko ne može arbitratarno lišen imovine. Republika Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo mogu izvršiti eksproprijaciju ako je ista u skladu sa zakonom, ako je neophodna ili adekvatna za postizanje javnih ciljeva ili podržavanje javnog interesa, a za koju se vrši neposredna adekvatna kompezacija licu ili licima, čija se imovina ekspropriše”. Stav 4 istog člana Ustava propisuje „ O sporovima koje uzrokuje neko delo Republike Kosovo ili javne vlasti Republike Kosovo, a koji se smatraju eksproprijacijom odlučuje nadležni sud”.

Iz navedene ustavne odredbe proizilazi da dozvoljeno oduzimanje prava svojine koje ne predstavlja povredu prava na imovinu postoji samo kada su kumulativno ispunjena dva uslova: da je učinjeno u javnom interesu, utvrđenom na osnovu zakona i da je učinjeno uz naknadu koja ne može da bude niža od tržišne.

Izgradnjom objekta od javnog interesa na zemljištu nekog lica vrši se oduzimanje prava svojine bez obzira što pravo svojine tog lica nije formalno oduzeto. U takvoj situaciji radi se o faktičkoj eksproprijaciji koja nastaje kada se na zemljištu grade putevi, infrastrukturni ili drugi objekti u javnom interesu iako ne postoje rešenja o oduzimanju zemljišta. U situaciji kada je zemljište kao u ovom slučaju privедeno nameni i po sili zakona postalo javna svojina tuženih, odnosno prešlo pod njihovu upravu, tužioci kao vlasnici zemljišta ne mogu trpeti štetne posledice zato što nadležni organi nisu sproveli propisani postupak i doneli rešenje o izuzimanju zemljišta iz poseda koje bi bilo osnov za isplatu naknade za izuzeto zemljište.

Dakle,jasno je da Vrhovni sud Kosova stoji na stanovištu da je u konkretnom slučaju reč o faktičkoj eksproprijaciji, te se imaju primeniti odredbe Zakona o eksproprijaciji,tačnije članovi 15,16, i 18 istog, a ne o klasičnoj naknadi štete u smislu odgovarajućih odredbi ZOO. Međutim, pozivanje nižestepenih sudova na odredbe Zakona o obligacionim odnosima nije od uticaja na pravilnost i zakonitost revizijom pobijane presude.

Shodno navedenom, pravilno je primenjena kamata, po kamatnoj stopi propisanoj članom 16 stav 2 tačka 2.2 Zakona o eksproprijaciji nepokretnе imovine koja je propisana za slučajeve koji se odnose na eksproprijaciju, bez obzira što tužioци traže naknadu štete, ista je šteta posledica faktički izvršene eksproprijacije te se ima primeniti kamata od 7% godišnje kako je propisano navedenom odredbom Zakona.

Vrhovni sud u preostalom prihvata izražena stanovišta nižestepenih sudova , pa nema potrebe za ponavljanjem istih, već nalazi da su ostali revizijski navodi neosnovani.

Sa iznetih razloga Vrhovni sud je odlučio kao u izreci u smislu člana 222 Zakona o parničnom postupku.

VRHOVNI SUD KOSOVA
Rev.br 5/2021 od 28.04.2022.godine

Predsednik veća-sudija
Nenad Lazić